

تحلیل «طرح عید و داستان» در چگونگی استفاده از فضای مجازی در اوقات فراغت دانش آموزان ابتدایی

رضوانه امینی گلستانی، دکتر سولماز نورآبادی

۱- کارشناسی ارشد برنامه درسی دانشگاه شاهد

Email: rezvane.amini@shahed.ac.ir

۲- استادیار گروه علوم تربیتی دانشگاه شاهد

Email: nourabadi@shahed.ac.ir

چکیده

آموزش و پرورش به منظور ایجاد زمینه برای بهره‌گیری دانش‌آموزان از ایام فراغت تعطیلات نوروز، که زمان زیادی را به فضای مجازی اختصاص می‌دهند، طرح «عید و داستان» را با عنایت به راهکار ۵-۲ (سبک زندگی اسلامی- ایرانی) از سند تحول بنیادین اجرا می‌کند. در پژوهش حاضر، به روش کیفی و با مطالعه کتابخانه‌ای به تحلیل اسنادی تمامی منابع چاپی و الکترونیکی در دسترس و مرتبط با طرح فوق پرداخته شد. سپس با مؤلفه‌های برنامه درسی شناسایی شده، تحلیل انجام گرفت. یافته‌ها حاکی از آن است که به علت هجوم فضای مجازی به زندگی، کودکان زمان زیادی را با موبایل‌ها و تبلت‌ها گذرانده و دریافت‌کننده یک‌طرفه اطلاعات می‌باشند. بنابراین لازم است که معلمان و اولیای مدرسه بدانند که در شرایط کنونی که دانش‌آموزان زمان زیادی را به فضای مجازی اختصاص می‌دهند، می‌توان با جذابیت‌بخشی به قصه‌گویی، آنان را به وادی جدید استفاده از فضای مجازی در جهت داستان‌خوانی، داستان‌نویسی و داستان‌گویی دعوت کنند. طبق نتایج بدست آمده، طرح عید و داستان در اوقات فراغت دانش‌آموزان در ایام نوروز این زمینه و شرایط مناسب را فراهم کرده و می‌تواند در استفاده کودکان از فضای مجازی در جهت داستان‌خوانی و داستان‌نویسی و داستان‌گویی در اوقات فراغت عید نوروز نقش فراوانی داشته باشد.

واژه‌های کلیدی: طرح عید و داستان، فضای مجازی، برنامه درسی اوقات فراغت، دوره ابتدایی.

مقدمه

هر انسان به طور طبیعی به تفریح نیاز دارد، اما نحوه گذران اوقات فراغت در افراد متفاوت است. جوانان و نوجوانان هر جامعه سرمایه‌های ارزشمندی هستند که در آینده‌ای نه چندان دور، بار سنگین اداره امور مملکت را بر عهده خواهند گرفت. امروزه کارگزاران حکومتی به این واقعیت پی برده‌اند که در صورت عدم اتخاذ تدابیر اصولی و برنامه‌ریزی‌های مناسب برای گذران اوقات فراغت جوانان و نوجوانان، خطرات بسیاری جامعه را تهدید خواهد کرد و از نظر تربیتی اختلالاتی جبران‌ناپذیر در رفتار و کردار و در نتیجه شخصیت افراد پدید خواهد آمد. دومایز^۱ اوقات فراغت را مجموعه‌ای از اشتغالات می‌داند که فرد با کمال میل به منظور استراحت، تفریح^۲، تنوع، توسعه اطلاعات، آموزش، مشارکت‌های اجتماعی و بسط توان آزاد و خلاقش بعد از فارغ شدن از الزامات حرفه‌ای، و خانوادگی به آن می‌پردازد (دومایز^۳، ۱۹۷۲). فراغت زمانی است که فرد در اختیار خودش بوده تا به

^۱ -Dumazdier Joffre

^۲ -Recreation

^۳ -Dumazdie

دلخواه از امکانات فردی و محیطی استفاده نموده و خود را بازآفرینی نماید (ذوالاکتاف، ۱۳۸۰). برنامه‌ریزی برای ایام فراغت دانش‌آموزان برای برنامه‌ریزان نظام آموزشی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. غنی‌سازی اوقات فراغت دانش‌آموزان صرفاً به منظور تفریح و یا مشغول کردن آنها نباید باشد، باید نگرش‌ها نسبت به این موضوع تغییر کند بگونه‌ای که با برنامه‌ریزی صحیح، تقویت بُعد جسمانی، روانی، عاطفی، اجتماعی و در نتیجه تکامل خود فرد، تحقق یابد. از آنجایی که انسان در اوقات فراغت می‌تواند همان چیزی را که می‌پسندد انجام دهد، شخصیت اصلی خود را بازمی‌یابد و آن را ابراز می‌کند. از اینرو، قابلیت‌هایش غالباً در عرصه‌های اوقات فراغت جلوه‌گر می‌شود (مهدوی‌نژاد، ۱۳۸۸).

وقتی صحبت از فضای مجازی به میان می‌آید مردم اغلب به کامپیوتری فکر می‌کنند که به اینترنت متصل است در حالیکه این فقط بخش بسیار کوچکی از فضای مجازی را تشکیل می‌دهد. از نگاه دیوید بل^۴ (۲۰۰۱) فضای مجازی فقط مجموعه‌ای از سخت‌افزار نیست، بلکه مجموعه‌ای از تعاریف نمادین است که شبکه‌ای از عقاید و باورها را در قالب داد و ستد بایت رد و بدل می‌کنند. فضای مجازی در واقع نامی است که تعداد زیادی از کاربردهای امروز فناوری‌های جدید ارتباطی را دربر می‌گیرد. علیرضا دهقان (۱۳۸۴) معتقد است فضای مجازی یک شبکه گسترده جهانی است که شبکه‌های مختلف رایانه‌ای در اندازه‌های متعدد و حتی رایانه‌های شخصی را با استفاده از سخت‌افزارها و نرم‌افزارهای گوناگون و با قرارداد های ارتباطی به یکدیگر وصل می‌کند. فناوری‌های ارتباط راه دور اساس فضای مجازی را تشکیل می‌دهند (ویتاگر، ۲۰۰۴).

مدرسه بهترین سرمایه مولد را که کودکان و نوجوانان می‌باشند، در اختیار دارد. بنابراین لازم است که معلمان مدرسه بدانند که چه می‌کنند و چه باید بکنند. در شرایط کنونی که دانش‌آموزان زمان زیادی را به فضای مجازی اختصاص می‌دهند می‌توان با جذابیت‌بخشی به قصه‌گویی، آنان را به وادی جدیدی دعوت کرد. با توجه به اینکه داستان یکی از بهترین راه‌هایی است که حتی خداوند در قرآن برای انتقال پیام‌های تربیتی از آن استفاده کرده، در بحث تربیتی هم دانش‌آموزان می‌توانند دستاوردهای خوبی را به دست بیاورند. به علت هجوم فضای مجازی به زندگی، کودکان وقت بسیار زیادی را با موبایل‌ها و تبلت‌ها می‌گذرانند یا پای تلویزیون هستند و دریافت کننده یک‌طرفه اطلاعات می‌باشند. این در حالی است که کتاب از دسترس کودکان دور شده است. طرح «عید و داستان» به دنبال آن است تا دانش‌آموزان با کتاب آشتی دیگری داشته باشند به عبارت دیگر فعالیت کتاب‌خوانی می‌تواند هدفمند و ارزشی باشد. در همین راستا طرح «عید و داستان» آشنایی با اقوام و سبک زندگی اقوام مختلف را به همراه دارد که خلاقیت‌های دانش‌آموزان را تقویت می‌کند. طرحی که دیگر دانش‌آموزان را از اضطراب انجام ندادن تکالیف بیک نوروزی رها می‌کند (بخشنامه طرح عید و داستان، ۱۳۹۶).

قصه و قصه‌درمانی ابزار بسیار نیرومندی در روابط انسانی، روان‌درمانی، آموزش و پرورش، خانواده، هنر و به طور کلی زندگی است (اریکسون^۵ و روزن^۶، ۱۳۷۵). قصه نوعی روایت خواندنی یا شنیدنی است که در آن چگونگی روند تعامل و کنش-مندی یک شخصیت با موضوعی بر اساس هدف، تحلیل، دیدگاه و نتیجه مورد نظر نویسنده یا قصه‌گو بیان می‌شود (همتی، ۱۳۸۹). خداوند نیز در قرآن کریم از این قالب استفاده کرده است. «نحن نقص عليك احسن القصص بما اوحينا اليك هذا القرآن و ان كنت من قبله لمن الغافلين»، «ما بهترین داستان‌ها را با وحی کردن همین قرآن بر تو می‌خوانیم و بی‌گمان تو پیش از آن از بی‌خبران بودی.» (سوره یوسف آیه ۳). در آیه ۱۱۱ سوره مبارکه یوسف آمده است «لَقَدْ كَانَ فِي قَصصِهِمْ عِبْرَةً لِّأُولِي الْأَلْبَابِ مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ وَلَكِن تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ» در سرگذشت‌های آن‌ها درس عبرتی برای صاحبان اندیشه است، این‌ها داستان دروغین نبود بلکه (وحی آسمانی) است و هماهنگ است با آنچه پیش روی او (از کتب آسمانی پیشین) است و شرح هر چیز (که پایه سعادت انسان است) و هدایت و رحمت برای گروهی است که ایمان می‌آورند. قرآن کریم که

4 - Bell, David

5 - Erickson

6 - Rosen

کتاب زندگی است بیش از ۲۰۰ داستان را نقل نموده که در بحث تعلیم و تربیت دینی می‌توان بیان کرد. سنت قصه‌گویی به اندازه عمر انسان قدمت دارد و قصه یکی از ابزارهای مهم اصلاح رفتار محسوب می‌شده است، به گونه‌ای که در قرآن نیز در آیات متعدد، سوره آل عمران آیات ۶۲ تا ۱۰۸ (تلك آيات الله تتلوها عليک بالحق...)، سوره کهف، سوره اعراف و سوره هود، از طریق نقل داستان گذشتگان، در هدایت و تربیت و اصلاح رفتار بشر سعی داشته است. قصه‌گویی به عنوان یک وسیله تعلیمی می‌تواند دانش‌آموزان را به کشف معنای منحصر به فرد بودن خود ترغیب کند و توانایی آنها را برای برقراری ارتباط واقعی بین افکار و احساس‌ها افزایش دهد (عزت نفس و خودپنداره). مهارت‌های کلامی می‌تواند توانایی دانش‌آموزان را برای حل و فصل تعارض بین فرد به صورت آرام و توأم با بحث و گفتگو افزون سازد (تعاملات بین فردی). بیان داستان و نیز گوش دادن به آن، دانش‌آموزان را به بهره‌گیری از تخیلاتشان تشویق می‌کند (تجسم و تصویرسازی ذهنی) این تخیل قوی می‌تواند اعتماد به نفس و انگیزش شخصی را در دانش‌آموزان افزایش دهد زیرا آنان خود را برای نیل به امیال و آرزوهایشان شایسته و توانا تصور می‌کنند (زایپس، جک، ۱۹۹۵؛ ترجمه پرنیایی، ۱۳۸۰).

روش پژوهش

با توجه به منابع مطالعاتی در این پژوهش، ماهیت موضوع، تحقیق حاضر از نوع تحقیقات کیفی بوده و پژوهشی توصیفی-تحلیلی است. پژوهش توصیفی، مجموعه روشهایی را شامل می‌شود که هدف آنها، توصیف کردن شرایط یا پدیده‌های مورد بررسی است. «در روش توصیفی پژوهشگر به دنبال توصیف عینی، واقعی و منظم خصوصیات یک موقعیت یا موضوع می‌باشد» (نادری و سیف نراقی، ۱۳۹۵). اجرای پژوهش توصیفی می‌تواند تنها برای شناخت بیشتر شرایط موجود یا یاری دادن به فرایند تصمیم‌گیری باشد (سرمد و همکاران، ۱۳۹۵). از سویی، هدف پژوهش تحلیلی عبارت است از فهم و بهبود مجموعه مفاهیم یا ساختارهای مفهومی که بر حسب آنها تجربه را تفسیر، مقاصد را بیان، مسائل را ساخت‌بندی نموده و پژوهش‌ها را به اجرا در می‌آوریم. به عبارت دیگر، هدف پژوهش تحلیلی، وضوح بخشیدن به مفاهیم است و می‌خواهد تصویری دقیق و آموزنده از ماهیت مفهوم بدست دهد (شورت، ۱۳۸۸).

یافته‌ها

برنامه درسی، در واقع همان برنامه آموزشی پیشنهادی است که بیانگر کشاندن یادگیرنده به سویی است که برای رشد وی ترجیح داده شده و تکیه بر نظام ارزش‌ها دارد و برنامه درسی وسیله‌ای برای رسیدن به آرمان‌ها، تحقق هدف‌ها، و انجام دادن مقاصد تربیتی است (تقی‌پورظهير، ۱۳۸۵).

حذف پیک نوروزی در ایام نوروز و جایگزینی آن با داستان‌خوانی، داستان‌نویسی و داستان‌گویی در طرح عید و داستان گامی مؤثر در رشد خلاقیت دانش‌آموزان است. به منظور ایجاد زمینه برای بهره‌گیری دانش‌آموزان از ایام تعطیلات نوروزی با استفاده از موقعیت‌های طبیعی و متنوع یادگیری برای تقویت مهارت‌های اساسی خواندن، نوشتن، سخن گفتن، گوش دادن و مشاهده کردن، متناسب با نیازهای فردی و فرهنگی محلی در راستای مفاد سند تحول بنیادین مبنی بر رشد خلاقیت و نوآوری در کودکان است که رویکرد داستان‌خوانی، داستان‌گویی و داستان‌نویسی محور فعالیت‌های تعطیلات نوروزی، با عنایت و توجه به راهکار ۲-۵ از سند تحول بنیادین مبنی بر ایجاد سازوکارهای لازم برای تقویت آداب و سبک زندگی اسلامی-ایرانی در تمام ساحت‌های تعلیم و تربیت، می‌باشد (بخشنامه طرح عید و داستان، ۱۳۹۶).

یکی از ساختار و فرایندهای پیش‌بینی‌شده در طرح عید و داستان، استفاده از داستان یا قصه‌های مناسب به صورت فایل صوتی در فضای مجازی و برنامه‌های رادیو (گروه‌های آموزشی استان و یا مناطق می‌توانند برخی از قصه‌های صوتی مناسب را از فضای مجازی انتخاب و بر اساس سطح سنی دانش‌آموزان بر روی سایت بارگزاری نمایند)، می‌باشد. گروه بین‌المللی جامعه‌شناسی فراغت را چنین تعریف کرده است: فراغت عبارت است از مجموعه‌ای از فعالیت‌ها که فرد با رضایت خاطر برای استراحت و تفریح یا به منظور توسعه آگاهی‌ها و فراگیری غیرانتفاعی و مشارکت اجتماعی داوطلبانه بعد از رهایی از الزامات شخصی، خانوادگی و اجتماعی به آن می‌پردازند (بیرو^۸، به نقل از ساروخانی، ۱۳۷۰). پی‌یر^۹ اظهار می‌دارد که موجودیت و اصالت فرهنگ بر مبنای اوقات فراغت افرادی که در آن جامعه زندگی می‌کنند، قرار دارد (سلسله مباحث فرهنگ، ۱۳۷۳: ۲۵). روژک^{۱۰} (۱۹۹۰) نیز به مسئله ماهیت اوقات فراغت پرداخته است و می‌گوید: مناقشات درباره پست مدرنیسم و جهانی شدن بر اوقات فراغت هم متمرکز است به این معنی که مصرف‌کننده معاصر یک نوع خاص اوقات فراغت متناسب با سبک زندگی، در زندگی آزاد خود ساخته است (روژک، ۱۹۹۰، به نقل از سازمان ملی جوانان، ۱۳۸۴: ۱۱).

وقت آزاد زمانی است که انسان پس از انجام همه وظایف و مسئولیت‌های خود در اختیار دارد، اما اوقات فراغت، زمانی است در طول آن، انسان از نظر فکری از هر گونه اجبار و مسئولیت آزاد است. از اینرو، اوقات فراغت نسبت به وقت آزاد شخصی‌تر بوده و جزئی از آن به شمار می‌آید (جلالی فراهانی، ۱۳۹۱: ۶-۷). در روزگاران کهن، تاریخ سنت‌ها، مذهب، آداب قهرمانی‌ها و غرور قومی به وسیله قصه‌گوها از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شد (حجازی، ۱۳۸۴). روایت‌های مصور بر روی دیوار غارهای کهن در اروپا، آسیا و استرالیا نشان می‌دهد که بشر ماقبل تاریخ، خیلی پیش از آن که به زبان نوشتاری دست یابد، قصه‌سرایی می‌کرد. زبان قصه زبانی است سرچشمه گرفته از فطرت انسانی و دوست داشتن قصه‌ها و شنیدن آنها، از طبیعت انسان برخاسته است. از آنجا که کودکان به فطرت نزدیک‌ترند، قصه و قصه‌گویی را دوست دارند و از آن تأثیر می‌پذیرند و می‌توان از آن به عنوان یک فن آموزشی و درمانی استفاده کرد (جمال زاده، ۱۳۸۱، به نقل از شهراد، ۱۳۹۱). چینی‌فروشان (۱۳۸۵) معتقد است فطرت پاک کودکان موجب می‌شود که با شور و شوق زیادی به قصه‌ها گوش دهند و قصه‌گویی مثل یک جریان هوای صاف و تمیز با رخنه به تار و پود روح آنها، آرامش آنها را موجب می‌شود. در واقع، قصه‌ها با دعوت به خیر و خوبی، رفتارهای جامعه‌پسند را در کودکان تقویت می‌کند و بدین‌گونه با کنترل هیجان‌های کودکان رفتارهای سازگارانه و خوب را در آنها پرورش می‌دهد (سلیمانی، ۱۳۸۵).

یکی از قدیمی‌ترین گفته‌ها درباره قصه کودکان، سخن افلاطون در کتاب جمهوری است که این چنین به بیان اهمیت قصه برای کودکان می‌پردازد، باید پرستاران و مادران را وادار کنیم که فقط حکایت‌هایی را که پذیرفته‌ایم، برای کودکان نقل کنند و متوجه باشند که پرورشی که روح اطفال به وسیله حکایات حاصل می‌کنند، به مراتب بیش از تربیتی است که جسم آنها به وسیله ورزش پیدا می‌کند (رحماندوست، ۱۳۷۷). در قصه‌گویی کودک کاملاً با شخصیت‌ها و حوادث داستان همراه می‌شود و آنها را با دیگر واقعیت‌های زندگی روزمره خود همسان می‌پندارد. شنیدن قصه، امکان تصویرسازی ذهنی را برای کودک فراهم می‌آورد و کودک با شنیدن قصه، صحنه‌ها، اعمال و شخصیت‌های داستان را خلق می‌نماید. توانایی تجسم و خیال‌بافی، مبنای تصور خلاق است و به نظر می‌رسد این توانایی بر رشد شناختی و اجتماعی کودک تأثیر مثبت دارد (گرین^{۱۱}، ۱۹۹۹؛ ترجمه آدینه‌پور، ۱۳۷۸؛ به نقل از شهراد، ۱۳۹۱).

8 - Birou, Alain.

9 - Pear

10 - Rojek

11 - Green

کیانی (۱۳۹۴) در مقاله ای با عنوان «شعر و قصه و تاثیر آن بر آموزش مقطع ابتدایی» به بررسی تاثیر آثار ادبی بر آموزش کودکان مقطع ابتدایی پرداخته است. اهمیت این مسئله از آنجایی است که یادگیری بچه‌ها با استفاده از آثار ادبی تسهیل می‌شود و تاثیر دروس با استفاده از ابزار ادبی در رشد فکری و زبانی کودکان به مراتب بیشتر خواهد شد و این امر در روند آموزش به معلم کمک می‌کند.

چابکی (۱۳۹۲) در مقاله ای با عنوان «جهانی شدن و تغییر سبک گذران اوقات فراغت مطالعه موردی شهر تهران» به بررسی رابطه میزان استفاده از ابزارهای فرهنگی جهانی شدن (راديو، تلویزیون، ماهواره، اینترنت و تلفن همراه)، با تغییر سبک گذران اوقات فراغت ساکنان شهر تهران پرداخته است. شیوه گذران اوقات فراغت افراد، تحت تاثیر فرهنگ و ارزش‌های حاکم بر هر جامعه قرار دارد. امروزه ابزارهای فرهنگی جهانی شدن، انتقال فرهنگ ملت‌های گوناگون را تسهیل و تسریع کرده و سبب شده سبک گذران اوقات فراغت، فارغ از تاثیرات فرهنگ خودی، رو به سوی تاثیرپذیری از فرهنگ‌های دیگر داشته باشد. مطالعه این پدیده، به دلیل تاثیر آن بر خانواده و جامعه، ضروری به نظر می‌رسد. نتایج نشان می‌دهد، نحوه گذران اوقات فراغت ساکنان شهر تهران، تحت تاثیر جهانی شدن، از سبک ایرانی-اسلامی دور شده و به سمت سبک مدرن غربی رفته است.

سید عزیزالله طهرانی (۱۳۸۹) در مقاله‌ای با عنوان «بررسی اثربخشی قصه‌گویی در ارتقاء مهارت‌های اجتماعی مبتنی بر رفتارهای مربوط به خود در دانش‌آموزان دختر پایه چهارم ابتدایی شهر تهران در سال تحصیلی ۱۳۸۹-۱۳۸۸» به بررسی اثربخشی قصه‌گویی بر ارتقای مهارت‌های اجتماعی مبتنی بر رفتارهای مربوط به خود دانش‌آموزان در پایه چهارم ابتدایی شهر تهران پرداخت. روش پژوهش در چارچوب روشی نیمه‌آزمایشی در قالب یک طرح پیش‌آزمون-پس‌آزمون پیگیری با گروه کنترل صورت گرفت که نتایج نشان می‌دهد که قصه‌گویی قابلیت ارتقا مهارت‌های اجتماعی را دارد. همچنین می‌توان از قصه‌گویی در آموزش و ارتقای مهارت بیان کردن احساسات، مراقبت از خود و رفتار مسئولانه که از مهارت‌های اجتماعی مربوط به خود در دانش‌آموزان می‌باشد، استفاده کرد.

بحث و نتیجه‌گیری

از آنجایی که هر تحقیقی بر اساس هدف خاص و مشخصی انجام می‌شود، هدف هر پژوهشگر از تحقیق، گسترش و ارتقای معرفت و علم و یا استفاده کاربردی از پژوهش برای حل مشکلات و افزایش کیفیت و کمیت است. این پژوهش در جهت تحلیل و تبیین رابطه طرح عید و داستان در جهت استفاده هدفمند از فضای مجازی در اوقات فراغت دانش‌آموزان ابتدایی انجام گرفته است. در دنیای ارتباطات علمی، شبکه‌های اجتماعی را می‌توان از بسترهای مؤثر در تولید علم، اشتراک عقاید و رشد فردی و اجتماعی دانست. هدف شبکه اجتماعی این است که با فراهم آوردن امکان ارتباط بین سرمایه‌های فردی و تشکیل سرمایه اجتماعی، به رشد و ارتقای سطح علم کمک کند. لازم به ذکر است مبحث شبکه اجتماعی و شبکه اجتماعی مجازی بسیار نزدیک، ولی متفاوت هستند. شبکه اجتماعی مجازی مثل هر شبکه اجتماعی از اجتماع و روابط انسانها در اجتماع تشکیل شده، تعداد روابط در یک شبکه یا اندازه شبکه در تعریف آن مهم نیست؛ بلکه ممکن است نوع آن را تغییر دهد. شبکه‌های اجتماعی برای اجرای موفق‌تر طرح عید و داستان می‌تواند تأثیر بسزایی داشته باشد.

با توجه به اینکه داستان یکی از بهترین راه‌هایی است که حتی خداوند در قرآن برای انتقال پیام‌های تربیتی از آن استفاده کرده، در بحث تربیتی هم دانش‌آموزان می‌توانند دستاوردهای خوبی را به دست بیاورند. به علت هجوم فضای مجازی به زندگی، کودکان وقت زیادی را با موبایل‌ها و تبلت‌ها می‌گذرانند یا پای تلویزیون هستند و دریافت کننده یکطرفه اطلاعات می‌باشند. بررسی نحوه گذران اوقات فراغت با توجه به پژوهش‌های انجام گرفته، حاکی از آن است که بیشتر دانش‌آموزان اوقات فراغت خود را صرف فعالیت‌هایی چون با خانواده بودن، تماشای تلویزیون، استراحت و خواب، گوش دادن به موسیقی، استفاده از موبایل، معاشرت با دوستان، ورزش کردن، شرکت در جشن‌ها و میهمانی‌ها، قدم زدن و رفتن به پارک و مراکز تفریحی و کار با

کامپیوتر می‌کنند. طرح عید و داستان می‌تواند در استفاده کودکان از فضای مجازی در جهت داستان‌خوانی و داستان‌نویسی و داستان‌گویی در اوقات فراغت عید نوروز نقش فراوانی داشته باشد. در انتقال و نهادینه کردن ارزش‌ها و مفاهیم تربیتی به کودکان و نوجوانان، بچه‌ها می‌توانند با خواندن و شنیدن قصه‌ها به سرمایه‌های تمدن و میراث فرهنگی خود دست یابند و با آداب و سنن جامعه خویش و جامعه جهانی آشنا شوند و خود را برای زندگی آینده آماده‌تر سازند. همچنین داستان بر هوش کلامی (لغات، اطلاعات عمومی، درک مطلب)، توجه و تمرکز دیداری- شنیداری تاثیر داشته و رویارویی کودکان با مشکلات یادگیری بوده و مهارت‌های سوادآموزی را افزایش می‌دهد. همچنین قصه‌گویی و داستان‌گویی موجب افزایش و پرورش خلاقیت در کودکان می‌شود. بنابراین با توجه به پژوهش‌های انجام شده، شعر و قصه بهترین وسیله بر آموزش و تغییر نگرش و فرهنگ‌سازی در کودکان می‌تواند باشد.

منابع

- اریکسون، میلتن؛ روزن، سیدنی (۱۳۷۵). **نقش قصه در تغییر زندگی و شخصیت قصه درمانی**. ترجمه مهدی قراچه داغی. تهران: نشر واحدی.
- بخشنامه طرح عید و داستان (۱۳۹۶). **بخشنامه طرح عید و داستان ۱۳۹۶/۱۲/۲**، خبرگذاری دانشجویان ایران (ایسنا). کد خبر، ۹۶۱۲۰۲۰۹۵۷.
- تقی پور، علی (۱۳۸۵). **مقدمه‌ای بر برنامه‌ریزی آموزشی و درسی**. تهران: انتشارات آگاه.
- جلالی فراهانی، مجید (۱۳۹۱). **مدیریت اوقات فراغت و ورزشهای تفریحی**. چاپ هفتم، تهران: دانشگاه تهران.
- چابکی، ام‌البنین (۱۳۹۲). جهانی شدن و تغییر سبک گذران اوقات فراغت مطالعه موردی شهر تهران. **مجله فرهنگی تربیتی زنان و خانواده**. شماره ۲۵، صص ۱۳۹-۱۶۰.
- حجازی، بنفشه (۱۳۸۴). **ادبیات کودکان و نوجوانان**. چاپ هشتم. تهران: روشنگران و مطالعات زنان.
- دهقان، علیرضا (۱۳۸۴). **قمار بازی اینترنتی**. فصلنامه انجمن ایرانی مطالعات فرهنگی و ارتباطات. شماره پیاپی ۳ و ۲، صص ۴۵-۷۲.
- ذوالاکتاف، وحید (۱۳۸۰). **فراغت فرصتی برای باز آفرینی**. اصفهان، جهاد دانشگاهی.
- ذوالاکتاف، وحید (۱۳۸۰). **برنامه‌ریزی اوقات فراغت**. اصفهان: سازمان ملی جوانان.
- رحمان دوست، مصطفی (۱۳۷۷). **قصه‌گویی: اهمیت و راه رسم آن**. تهران: رشد.
- زایس، جک (بی‌تا) (۱۳۸۰). **هنر قصه‌گویی خلاق**. ترجمه مینو پرینیانی. تهران: رشد.
- ساروخانی، باقر (۱۳۷۰). **درآمدی بر دایره‌المعارف علوم اجتماعی**. تهران: انتشارات کیهان.
- سرمد، زهره؛ بازرگان، عباس و حجازی، الهه (۱۳۹۵). **روش‌های تحقیق در علوم رفتاری**. تهران: آگاه.
- سلسله مباحث فرهنگی (۱۳۷۳)**. معاونت پژوهشی جهاد دانشگاهی اصفهان. تهران.
- سلیمانی، تقی (۱۳۸۵). **زیباترین قصه جهان**. ویژه‌نامه دهمین جشنواره قصه‌گویی کشوری، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان استان تهران.
- سید عزیزاله طهرانی، مهرناز (۱۳۹۰). **اثر بخشی قصه‌گویی بر آموزش مهارت‌های اجتماعی در دانش‌آموزان دختر پایه چهارم ابتدایی شهر تهران**. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی.
- شورت، ادموند سی. (۱۳۸۸). **روش‌شناسی مطالعات برنامه درسی**. ترجمه مهرمحمدی و همکاران. تهران: سمت.

شهراد، پریش (۱۳۹۱). تأثیر قصه‌گویی بر توجه و تمرکز دیداری، شنیداری و مهارت‌های اجتماعی کودکان دبستانی. پایان‌نامه، دانشگاه آزاد اسلامی. پژوهشکده علوم انسانی و اجتماعی.

کیانی، مهسا (۱۳۹۴). شعر و قصه و تأثیر آن بر آموزش مقطع ابتدایی. مقاله‌های زبان‌آموزی دانشجویان مرکز آموزش عالی زینب کبری (س).

لطیفی، غلامرضا (۱۳۸۴). سیمای جهانی گذران اوقات فراغت جوانان. معاونت مطالعات و برنامه ریزی دفتر مطالعات و تحقیقات. تهران: نشر سازمان ملی جوانان .

مهدوی نژاد، محمدجواد (۱۳۸۸). معماری اوقات فراغت در نظام توسعه فرهنگی شهر تهران. در مجموعه مقالات همایش اوقات فراغت در شهر تهران، تهران: مؤسسه نشر شهر.

نادری، عزت‌الله؛ سیف نراقی، مریم (۱۳۹۵). راهنمای عملی فراهم‌سازی تحقیق. تهران: روان.

همتی، اسماعیل (۱۳۸۹). تمرین خلاقیت. تهران: انتشارات قطره، چاپ اول.

منابع انگلیسی

Bell, David (2001). **An Introduction to Cyberculture**. USA: Routledge

Dumazdier Joffre (1972). **Leisure Encyclopedia**. New York and London: collier.

Whittaker, Jason (2004). **The cyberspace handbook**. London and New York: Routledge

McCabe, D. L. & Trevino, L. K. (1997). Individual and Contextual Influences on Academic Dishonesty: A Multicampus Investigation. **Research in Higher Education**. 38(3). 379-396.